

TOT PASSEJANT

Enric Sòria

La literatura de Robert Walser és ben coneguda en català gràcies als esforços d'una traductora excel·lent com Teresa Vinardell, més les aportacions de Ramon Monton i Núria Font. Quasi totes les seues novel·les han sigut traduïdes, i també alguns relats. Només trobem a faltar l'última novel·la, *Els bandits*, i els *Microgrames*, l'intricat laberint dels seus textos a llapis, que sens dubte és el més singular i potser el més fascinator de tot el que va escriure. Fins i tot l'entrada que li dedica la Viquipèdia és interessant. El seu anònim autor està ben documentat i l'ha redactada amb discerniment.

La figura de Walser és tan elusiva com els seus escrits. Potser la millor manera d'accedir-hi siga la lectura d'un llibre meravellós, *Passejades amb Robert Walser*, de Carl Seelig, el marmessor i vindicador de la seua obra. També val la pena de llegir l'assaig que li dedicà el malaguanyat W. G. Sebald en el seu *Logis in einem Landhaus*, i que podem trobar, traduït per Anna Soler Horta, en l'edició catalana de *La passejada* de Walser, publicada el 2017 per l'editorial Flâneur. Sebald descriu així el personatge: «Només va estar lligat al món d'una manera fugaç. No va establir-se mai enlloc, no va posseir mai res. No va tenir mai casa, ni cap residència estable, ni cap moble, i a l'armari guardava com a molt un vestit bo i un altre de no tan bo.» Era «una figura singular i inexplicada».

Walser va nèixer el 1878 a la ciutat suïssa de Biel i morí el 1956 al sanatori de Herisau. Provenia d'una família nombrosa, amb un grapat de germans notòriament propensos a la bogeria i el suïcidi. Va exercir diverses tasques d'oficinista i secretari i era aficionat als llargs viatges a peu. Del 1905 al 1913 va viure a Berlín, on intentà convertir-se en un escriptor professional, amb no massa fortuna. Les seues narracions eren apreciades pels cercles modernistes, però va passar molta gana. El 1913 ho deixà córrer i se'n tornà a Suïssa. La seua literatura, sempre peculiar, es va fer més defensiva, fins a tancar-se en una mena de clandestinitat voluntària. El 1929 ingressà en el sanatori de Waldau. Traslladat el 1933 a Herisau, allà va deixar d'escriure.

La passejada és una *nouvelle* insòlita, escrita en un període en què Walser ja havia abandonat qualsevol esperança d'èxit literari, però encara no s'havia decidit per l'autoocultació. No es pot dir que tinga cap argument. Al llarg de les seues pàgines, un escriptor ens explica amb gran riquesa de detalls les seues impressions

mentre deambula amenament ociós per la seua ciutat en un dia assolellat. Passeja, pren nota del que veu amb l'esperança que li serveixa per als seus treballs literaris; visita, amb no poc escepticisme, una llibreria; fa una gestió econòmica; dina; observa embadalit la llum del dia, els jocs dels nens i la plàcida bellesa dels carrers; imagina les vides dels transeünts o blasma amb la més fonda decepció tot el que considera de mal gust, com ara els cotxes a motor o els rètols ostentosos. De vegades xerra amb la gent, en converses plenes d'una cortesia tan enrevessada que es fa graciosament absurda. Una dona li replica en el mateix to, però la majoria dels seus interlocutors no hi arriba.

Sebald ha escrit amb encert que l'escriptura de l'autor tendeix a la dissipació. És una prosa essencialment dissolutòria. Cada període anul·la l'anterior, i un seguit d'impressions, detalls, judicis o admonicions més o menys exaltades ens passen davant els ulls i s'esvaeixen com una aquarel·la massa aiguada. Quan ens acostumem a aquesta manera de dir, la sensació és vagarosa, quasi abstracta, com la que produiria un calidoscopi difuminat, somniós i encantador. Hi predomina una forma molt rara d'ironia, que converteix la captació de la benevolència del lector en un exercici tenaç d'afirmació i una forma veladament sarcàstica d'orgull. L'exultació d'una retòrica d'allò més antiquada —reblada amb absoluta deliberació— al servei d'una irrealitat radiant, construïda per l'acumulació de mil detalls descrits amb minuciositat maníaca, ens fa somriure, com si viatjàrem per un somni en agfacolor, i llavors ens trobem amb una última pàgina estremidora. El capvespre sobtat d'aquesta passejada ens deixa sols en la fosca, trasbalsats. També la literatura evanescent i inexplicable d'aquest «vident de les coses petites» sap trencar la mar gelada de dins nostre.

L'edició de *La passejada* és exquisida, digna del seu autor. L'editorial Flâneur ha fet un gran treball, de la portada a les traduccions o la inclusió del text de Sebald. No cal més que llegir el llibre (o veure la resta del seu catàleg) per desitjar a aquesta editorial la millor sort. Si sobreviu, vol dir que el cercle de lectors en català mereix un cert respecte.

Robert WALSER

La passejada

Traducció de Teresa Vinardell Puig

Barcelona: Editorial Flâneur, 2017, 104 p., 18 €